

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA 2º e 4º ESO

DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

Índice

1.- Introducción e contextualización.....	3
2.- Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.....	5
2.1.- Perfil competencial de 2º ESO coas rúbricas correspondentes.....	5
2.2.- Perfil competencial de 4º ESO coas rúbricas correspondentes.....	12
3.- Concreción dos obxectivos para cada curso.....	19
4.- Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de: a) Temporalización, b) Grao mínimo, c) Procedementos e instrumentos de avaliación.....	20
4.0.- Introducción.....	20
4.1.- Concreción para 2º ESO.....	21
4.2.- Concreción para 4º ESO.....	25
5.- Concrecións metodolóxicas que require a materia.....	28
6.- Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar.....	29
7.- Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.....	30
7.1.-CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA 2º ESO.....	30
7.2.- CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA 4º ESO.....	31
7.3.- Criterios sobre cualificación e promoción do alumnado.....	31
8.- Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.....	32
9.- Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes.	33
10.-Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.....	33
11.- Medidas de atención á diversidade.....	33
12.- Concreción dos elementos transversais que se traballarán no curso que corresponda.....	34
13.- Actividades complementarias e extraescolares programadas para cada curso.....	35
14.- Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.....	36
15.- Outros apartados a cumprimentar de cara aos plans e proxectos de centro.....	36
15.1.- Accións de contribución ao plan de convivencia.....	36
15.2.- Accións de contribución ao proxecto lector.....	37
15.3.- Accións de contribución ao plan TIC.....	38
16.- Propostas de mellora.....	38

1.- Introducción e contextualización.

O Departamento de Relixión Católica elabora esta Programación seguindo a regulación da LOMCE, en vigor na nosa Comunidade Autónoma dende o curso 2015/16, e atendendo á aplicación da *ORDE do 27 de decembro de 2022 de modificación da Orde do 20 de maio de 2022 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 2022/23 nos centros docentes sostidos con fondos públicos na Comunidade Autónoma de Galicia*. Para a súa elaboración tense en conta a seguinte normativa de aplicación:

- * Resolución do 11 de febreiro de 2015, pola que se publica o currículo de Relixión Católica da Educación Secundaria Obrigatoria segundo a Comisión Episcopal de Ensinanza.

- * Resolución do 13 de febreiro de 2015, pola que se publica o currículo de Relixión Católica para Bacharelato segundo a Comisión Episcopal de Ensinanza.

- * Resolución do 15 xullo de 2016, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións para a implantación, no curso académico 2016/17, do currículo establecido no Decreto 86/2015, do 25 de xuño, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia.

- * Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.

- * Orden ECD/65/2015, de 21 de enero, por la que se describen las relaciones entre las competencias, los contenidos y los criterios de evaluación de la educación primaria, la educación secundaria obligatoria y el bachillerato.

- * Informe do Servizo Territorial de Inspección educativa de 7 de abril de 2016.

- * Resolución do 20 de xullo de 2017, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións no curso académico 2017/18 para a implantación do currículo establecido no Decreto 86/2015, do 25 de xuño, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 8 de agosto).

- * Resolución do 11 de maio de 2018, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento, no curso académico 2018/19, do currículo establecido no Decreto 86/2015, do 25 de xuño.

- * Resolución do 27 de xullo de 2015, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións no curso académico 2015/16 para a implantación do currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG nº 142 do mércores 29 xullo de 2015.

- * Decreto 229/2011 de 7 diciembre, por el que se regula la atención a la diversidad del alumnado de los centros docentes de la Comunidad Autónoma de Galicia en los que se imparten las enseñanzas establecidas en la Ley orgánica 2/2006 de 3 de mayo, de educación DOG nº 242 de miércoles 21 de diciembre de 2011

- *Orde do 13 de xullo de 2016 pola que se amplía a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de

educación secundaria obrigatoria e bacharelato e se regula o seu currículo e a súa oferta.

*Orde do 19 de abril de 2018 pola que se regulan aspectos relativos á organización das materias do bacharelato establecido no Decreto 86/2015, do 25 de xuño, para os centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG nº 80 do 12 mércores 25 abril de 2018

*Decreto 70/2017, do 13 de xullo, polo que se regula a formación en igualdade e prevención e loita contra a violencia de xénero do persoal ao servizo da Administración da Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 1 de agosto)

*Orde do 12 de abril de 2019 pola que se establece o procedemento de recoñecemento e validación previsto no Decreto 70/2017, do 13 de xullo, polo que se regula a formación en igualdade e prevención e loita contra a violencia de xénero do persoal ao servizo da Administración da Comunidade Autónoma de Galicia, e se regula o Rexistro de persoal docente acreditado para impartir a formación en materia de igualdade e prevención e loita contra a violencia de xénero (DOG 7 de maio)

*Resolución do 29 de maio de 2019, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento, no curso académico 2019/20, do currículo establecido no Decreto 86/2015, do 25 de xuño, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia.- DOG nº 109 do martes 11 de xuño de 2019

*Orde do 25 xuño de 2020 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 2020/21 nos centros docentes sostidos con fondos públicos na Comunidade Autónoma de Galicia.

*Instrucións do 30 de xullo 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, en relación ás medidas educativas que se deben adoptar no cursoacadémico 2020/2021, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas da educación infantil, da educación primaria, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato.

O CPI de Cova Terreña está situado no centro urbano do Concello de Baiona, ao carón do pavillón municipal, o que permite unha estreita colaboración entre as dúas entidades.

A Profesora María Dolores Castiñeira García imparte clase nestes niveis da ESO como SSBB distribuídos como segue:

Grupo	Número de alumnos
2º ESO (A+B)	10+13
4º ESO (A+B)	9+13
Total:	45

En relación coa contextualización sinalar remisión a:

- Proxecto Educativo do Centro
- Plan de convivencia
- Plan TIC

- Proxecto Curricular
- NOFC Normas de Organización, funcionamento e Convivencia
- Proxecto Lector.

2.- Contribución ao desenvolvemento das competencias clave

Neste apartado sinalamos con cal competencia clave están relacionados o conxunto de estándares de aprendizaxe da nosa materia para ter o perfil competencial da mesma. Unha vez feitos os perfís de competencia elabóranse as rúbricas necesarias para avalialos.

O Decreto 86/2015 de xuño, polo que se establece o currículo de Educación Secundaria na Comunidade Autónoma de Galicia, expón as seguintes competencias clave coas súas siglas:

- 1ª) Comunicación lingüística (CCL)
- 2ª) Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT)
- 3ª) Competencia dixital (CD)
- 4ª) Aprender a aprender (CAA)
- 5ª) Competencias sociais e cívicas (CSC)
- 6ª) Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)
- 7ª) Conciencia e expresións culturais (CEEC)

E a Resolución do 11 de febreiro de 2015, pola que se publica o currículo da ensinanza de Relixión Católica da Educación Secundaria Obrigatoria segundo a Comisión Episcopal de Ensinanza, recolle a relación de estándares de aprendizaxe avaliáveis.

Acompáñase cada estándar dunha identificación onde RE é a abreviatura da materia, a primeira cifra refírese ao bloque de contidos do cal xorde o estándar, a segunda cifra é o número do criterio de avaliación que orixina o estándar e a terceira cifra é o número do estándar dun determinado criterio de avaliación. Exemplo: RE1.1.1

Nesta fase inicial seguimos as orientacións proporcionadas polo Servizo Territorial de Inspección educativa, 7 abril 2016, e imos expoñer as rúbricas que corresponden ás catro destrezas da CCL, outra destreza da CAA e a destreza traballo en grupo integrada na CSC. Polo tanto son seis rúbricas. Asemade, en cada rúbrica indicamos o grao mínimo da mesma para considerar que o alumno acadou o mínimo.

As rúbricas van identificadas con siglas.

2.1.- Perfil competencial de 2º ESO coas rúbricas correspondentes

CCL	ESTÁNDARES RELACIONADOS CON ESA COMPETENCIA:
Destrezas: Expresión oral, EO	RE1.1.1 Argumenta a dignidade do ser humano en relación aos outros seres vivos. RE1.2.1 Distingue e debate, de forma xustificada e respetuosa, a orixe do ser humano RE2.1.1 Busca e escolle persoaxes significativos do pobo de Israel e identifica e analiza neles a resposta de

<p>Expresión escrita, EE</p>	<p>fe. RE2.3.1 Identifica, clasifica e compara as características fundamentais dos Libros Sagrados mostrando interese pola súa orixe divina.</p>
<p>Comprensión oral, CO</p>	<p>RE2.4.1 Le, localiza e esquematiza os criterios recollidos na Dei Verbum en torno á interpretación da Biblia, valorándoos como necesarios. RE2.5.1 Distingue e sinala en textos bíblicos a presenza dun Deus que se comunica, xustificando no grupo a selección dos textos. RE2.5.2 Coñece e xustifica por escrito a existencia nos Libros Sagrados do autor divino e humano.</p>
<p>Comprensión escrita, CE</p>	<p>RE3.1.1 Coñece e describe as características do Deus cristián. RE3.1.2 Le relatos mitolóxicos, localiza rasgos das divinidades das relixións politeístas e contrástaos coas características do Deus cristián. RE3.2.1 Recoñece, describe e acepta que a persoa humana necesita do outro para acadar a súa identidade a semellanza de Deus. RE3.4.1 Clasifica as verdades de fe contidas no Credo e explica o seu significado. RE4.1.1 Localiza no mapa os lugares de orixe das primeiras comunidades cristiáns e describe as súas características. RE4.1.2 Reconstrúe o itinerario das viaxes de S. Paulo e explica coas súas verbas a difusión do Cristianismo no mundo pagano</p>

CAA	ESTÁNDARES RELACIONADOS CON ESA COMPETENCIA:
<p>Destrezas:</p> <p>Perfil de aprendiz, PA</p> <p>Ferramentas para estimular o pensamento, FE</p>	<p>RE1.1.1 Argumenta a dignidade do ser humano en relación aos outros seres vivos. RE1.3.1 Valora, en situacións do seu entorno, a dignidade de todo ser humano con independencia das capacidades físicas, cognitivas, intelectuais, sociais, etc. RE2.1.1 Busca e escolle persoaxes significativos do pobo de Israel e identifica e analiza neles a resposta de fe. RE2.2.1 Interésase por coñecer e valora a resposta de fe ao Deus que se revela.. RE2.5.1 Distingue e sinala en textos bíblicos a presenza dun Deus que se comunica, xustificando no grupo a selección dos textos. RE2.5.2 Coñece e xustifica por escrito a existencia nos Libros Sagrados do autor divino e o autor humano. RE3.1.1 Le relatos mitolóxicos, localiza rasgos das</p>

Planificar e avaliar,AV	<p>divinidades das relixions politeístas e contrástaos coas características do Deus cristián.</p> <p>RE3.2.1 Recoñece, describe e acepta que a persoa humana necesita do outro para acadar a súa identidade a semellanza de Deus.</p> <p>RE3.4.1 Clasifica as verdades de fe contidas no Credo e explica o seu significado.</p> <p>RE4.1.1 Localiza no mapa os lugares de orixe das primeiras comunidades cristiáns e describe as súas características.</p> <p>RE.4.1.2 Reconstrúe o itinerario das viaxes de S. Paulo e explica coas súas verbas a difusión do Cristianismo no mundo pagano.</p> <p>RE4.2.1 Describe e valora a raíz da unidade e santidad da Igrexa</p>
-------------------------	---

CSC	ESTÁNDARES RELACIONADOS CON ESA COMPETENCIA:
<p>Destrezas:</p> <p>Educación cívica e constitucional, EC</p> <p>Relación cos demais, RD (“Traballo en grupo”)</p> <p>Compromiso social, CS</p>	<p>RE1.1.1 Argumenta a dignidade do ser humano en relación aos outros seres vivos.</p> <p>RE1.2.1 Distingue e debate, de forma xustificada e respetuosa, a orixe do ser humano.</p> <p>RE1.3.1 Valora, en situacións do seu entorno, a dignidade de todo ser humano con independencia das capacidades físicas, cognitivas, intelectuais, sociais, etc.</p> <p>RE1.4.1 Clasifica accións do ser humano que respecta ou destrúen a creación. Clasifica cambios para potenciar os dereitos humanos, a convivencia, o progreso e a paz.</p> <p>RE2.5.1 Distingue e sinala en textos bíblicos a presenza dun Deus que se comunica, xustificando no grupo a selección dos textos.</p> <p>RE3.2.1 Recoñece, describe e acepta que a persoa humana necesita do outro para acadar a súa identidade a semellanza de Deus.</p>

RE_R2º_CCL_EO_1	Grao mínimo para considerar que o alumno acadou o mínimo		
Calificación 0-4	Calificación 5-6	Calificación 7-8	Calificación 9-10
<p>Coñece e explica soamente con axuda, e guiándolle cunhas pautas concretas, a dignidade do ser humano en relación aos outros seres vivos.</p> <p>Expresa só algunhas características das</p>	<p>Coñece e explica con axuda, e seguindo unhas pautas concretas, a dignidade do ser humano en relación aos outros seres vivos no ámbito escolar.</p> <p>Expresa,</p>	<p>Coñece e explica con bastante precisión a dignidade do ser humano en relación aos outros seres vivos no ámbito escolar e na contorna social.</p> <p>Expresa, sen</p>	<p>Coñece e explica de forma clara, e bastante completa e orixinal, a dignidade do ser humano en relación aos outros seres vivos no ámbito escolar e na contorna social e cultural.</p>

primeiras comunidades cristiáns pero non sabe localizalas nun mapa nin describir a súa orixe.	guiándolle, as características das primeiras comunidades cristiáns pero non sabe localizalas nun mapa nin describir a súa orixe.	necesidade de guía, as características das primeiras comunidades cristiáns, sabe localizalas nun mapa pero non describir a súa orixe.	Expresa sen necesidade de guía, con detalle e vocabulario apropiado, as características das primeiras comunidades cristiáns, sabe localizalas nun mapa e describir a súa orixe.
---	--	---	---

RE_R2°_CCL_EE_2	Grao mínimo para considerar que o alumno acadou o mínimo		
Calificación 0-4	Calificación 5-6	Calificación 7-8	Calificación 9-10
<p>Redacta palabra a palabra, sen reflexión, a pesar de guiárlle, as verdades de fe contidas no Credo e non sabe explicar o seu significado.</p> <p>Non coñece nin describe por escrito, a pesar da lectura de pasaxes da Biblia, as características do Deus cristián.</p> <p>Coñece, pero non xustifica por escrito, a pesar das indicacións, a existencia nos Libros Sagrados do autor divino e humano.</p> <p>Non recoñece, nin describe nin acepta que a persoa humana necesita do outro para acadar a súa identidade a semellanza de Deus, a pesar de darlle unhas orientacións claras</p>	<p>Redacta, palabra a palabra, reflexionando, as verdades de fe contidas no Credo e non sabe explicar o seu significado.</p> <p>Coñece e describe por escrito, despois de ler pasaxes da Biblia, as características do Deus cristián.</p> <p>Coñece e xustifica por escrito, con indicacións, a existencia nos Libros Sagrados do autor divino e humano.</p> <p>Recoñece, describe e acepta que a persoa humana necesita do outro para acadar a súa identidade a semellanza de Deus, so no ámbito escolar</p>	<p>Redacta, palabra a palabra, reflexionando, as verdades de fe contidas no Credo e sabe explicar o seu significado.</p> <p>Coñece e describe por escrito, despois de ler pasaxes da Biblia, as características do Deus cristián, anque utiliza un vocabulario sinxelo.</p> <p>Coñece e xustifica por escrito, a existencia nos Libros Sagrados do autor divino e humano, sin ningún tipo de indicacións.</p> <p>Recoñece, describe e acepta que a persoa humana necesita do outro para acadar a súa identidade a semellanza de Deus, no ámbito escolar e familiar.</p>	<p>Redacta, palabra a palabra, reflexionando, as verdades de fe contidas no Credo, sabe explicar o seu significado e a súa orixe.</p> <p>Coñece e describe por escrito, despois de ler pasaxes da Biblia, as características do Deus cristián, utilizando un vocabulario específico.</p> <p>Coñece, e xustifica por escrito, a existencia nos Libros Sagrados do autor divino e humano, sin ningún tipo de indicacións e sabendo explicar claramente cun vocabulario adecuado, como Deus válese dos homes para escribir ditos Libros.</p> <p>Recoñece, describe e acepta que a</p>

			<p>persoa humana necesita do outro para acadar a súa identidade a semellanza de Deus, no ámbito escolar, familiar e social, e pon exemplos da vida cotiá.</p>
--	--	--	---

RE_R2º_CCL_CO_3	Grao mínimo para considerar que o alumno acadou o mínimo		
Calificación 0-4	Calificación 5-6	Calificación 7-8	Calificación 9-10
<p>Reconstrúe con axuda, o itinerario das viaxes de S. Paulo, pero non sabe explicar, guiándolle, a difusión de Cristianismo no mundo pagano.</p> <p>Atopa, soamente con moita axuda de modo oral, persoaxes significativos do pobo de Israel e non pode identificar nin analizar as súas respostas de fe.</p> <p>Non distingue nin é capaz de debatir de forma xustificada e respetuosa, a orixe do ser humano, anque se lle dan pautas para facelo</p>	<p>. Reconstrúe con axuda, o itinerario das viaxes de S. Paulo, sabe explicar, guiándolle, a difusión de Cristianismo no mundo pagano.</p> <p>Atopa, con axuda de modo oral, persoaxes significativos do pobo de Israel e pode identificar e analizar as súas respostas de fe.</p> <p>Distingue e debate a orixe do ser humano, de forma respetuosa e xustificada, dándolle pautas para facelo.</p>	<p>Reconstrúe e sabe explicar, sin axuda, o itinerario das viaxes de S. Paulo, sabe explicar a difusión de Cristianismo no mundo pagano, dun xeito moi sinxelo.</p> <p>Atopa, sin axuda de modo oral, persoaxes significativos do pobo de Israel e pode identificar e analizar as súas respostas de fe.</p> <p>Distingue e debate a orixe do ser humano, de forma xustificada e respetuosa sin necesidade de recordarlle as pautas para facelo</p>	<p>. Reconstrúe e sabe explicar, sin axuda, o itinerario das viaxes de S. Paulo, a difusión de Cristianismo no mundo pagano, cun vocabulario axeitado e buscando pasaxes no Novo Testamento.</p> <p>Atopa, sin axuda de modo oral, persoaxes significativos do pobo de Israel e pode identificar e analizar as súas respostas de fe e explicalo cun vocabulario axeitado.</p> <p>Distingue e debate a orixe do ser humano, de forma xustificada e respetuosa sin necesidade de recordarlle as pautas e animando aos compañeiros a facelo tamén</p>

RE_R2°_CCL_CE_4	Grao mínimo para considerar que o alumno acadou o mínimo		
Calificación 0-4	Calificación 5-6	Calificación 7-8	Calificación 9-10
<p>Le de xeito moi impreciso os relatos mitolóxicos e atopa, con axuda, algún rasgo das divinidades das relixións politeistas.</p> <p>Logra, únicamente con moita axuda, identificar, clasificar e comparar as características do Deus cristián.</p> <p>Le, localiza e non esquematiza os criterios recollidos na Dei Verbum, en torno a interpretación da Biblia, a pesar de darlle unha guía para que poida facelo e non sabe valoralos como necesarios.</p> <p>Distingue, pero non é capaz de sinalar en textos bíblicos a presenza dun Deus que se comunica, polo que non pode xustificar no grupo esa selección de textos nin con axuda</p>	<p>Le de xeito impreciso os relatos mitolóxicos e atopa, por el mesmo, algún rasgo das divinidades das relixións politeistas.</p> <p>Logra, con pequenas orientacións, identificar, clasificar e comparar as características do Deus cristián.</p> <p>Le, localiza e esquematiza os criterios recollidos na Dei Verbum, en torno a interpretación da Biblia, e sabe valoralos como necesarios pero dándolle unha guía para facelo.</p> <p>Distingue autor divino e humano, é capaz de sinalar en textos bíblicos a presenza dun Deus que se comunica, pode xustificar no grupo esa selección de textos, dándolle unhas pautas, para facer esto último</p>	<p>Le de xeito preciso, os relatos mitolóxicos e atopa, por el mesmo, os rasgo das divinidades das relixións politeistas, pero cóstalle contrastalos co Deus cristián.</p> <p>Logra identificar, clasificar e comparar as características do Deus cristián e, con indicacións, investiga nos materiais que ten a súa disposición no ámbito escolar.</p> <p>Le, localiza e esquematiza os criterios recollidos na Dei Verbum, en torno a interpretación da Biblia, dunha maneira autónoma e sabe valoralos como necesarios.</p> <p>Distingue autor divino e humano, é capaz de sinalar en textos bíblicos a presenza dun Deus que se comunica e pode xustificar no grupo esa selección de textos sin axuda</p>	<p>Le de xeito preciso, os relatos mitolóxicos e atopa, por el mesmo, os rasgo das divinidades das relixións politeistas, e pode contrastalos co Deus cristián.</p> <p>Logra identificar, clasificar e comparar as características do Deus cristián e amosa interese pola súa orixe divina e investiga nos materiais que ten a súa disposición no ámbito escolar.</p> <p>Le, localiza e esquematiza os criterios recollidos na Dei Verbum, en torno a interpretación da Biblia, dunha maneira autónoma e sabe valoralos como necesarios e sabe buscar pasaxes na Biblia para dar unha explicación.</p> <p>Distingue autor divino e humano, é capaz de sinalar en textos bíblicos a presenza dun Deus que se comunica e pode xustificar no grupo esa selección de textos utilizando vocabulario adecuado.</p>

RE_R2°_CAA_PA_5	Grao mínimo para considerar que o alumno acadou o mínimo		
Calificación 0-4	Calificación 5-6	Calificación 7-8	Calificación 9-10
<p>Valora, en situación do seu entorno escolar, a dignidade de todo ser humano, pero non é capaz de separalo das capacidades físicas, cognitivas, intelectuais e sociais.</p> <p>Clasifica, usando pautas guiadas, as verdades de fe contidas no Credo pero non sabe explicar o seu significado.</p>	<p>Valora, en situación do seu entorno escolar e familiar, a dignidade de todo ser humano, sendo capaz de separalo das capacidades físicas, cognitivas, intelectuais e sociais.</p> <p>Clasifica, sin necesidade de guía, as verdades de fe contidas no Credo e sabe explicar o seu significado cun pequeno guión</p>	<p>Valora, en situación do seu entorno escolar, familiar e social, a dignidade de todo ser humano, sendo capaz de separalo das capacidades físicas, cognitivas, intelectuais, sociais... E o explica aportando exemplos.</p> <p>Clasifica, sin necesidade de guía, as verdades de fe contidas no Credo e sabe explicar o seu significado cun vocabulario axeitado.</p>	<p>Valora, en situación do seu entorno escolar, familiar e social, a dignidade de todo ser humano, sendo capaz de separalo das capacidades físicas, cognitivas, intelectuais, sociais..., E o explica aportando exemplos e utilizando un vocabulario axeitado.</p> <p>Clasifica, sin necesidade de guía, as verdades de fe contidas no Credo e sabe explicar o seu significado cun vocabulario axeitado e facendo historia da orixe do Credo.</p>

RE_R2°_CSC_RD(traballo grup)_6	Grao mínimo para considerar que o alumno acadou o mínimo		
Calificación 0-4	Calificación 5-6	Calificación 7-8	Calificación 9-10
<p>. Non favorece o traballo colectivo ao non recoñecer, no grupo de iguais, accións do ser humano que respetan ou destrúen a convivencia e os dereitos humanos.</p> <p>Enfoca de maneira negativa as súas condutas, e dificulta o traballo do grupo coa súa conduta disruptiva non tendo en conta os dereitos humanos.</p>	<p>Asume as súas responsabilidades negociando co grupo os prazos e obrigas dos traballos colectivos apoiándose nos cambios para favorecer a convivencia e os dereitos humanos.</p> <p>Acepta a diversidade de opinións xerando un ambiente de</p>	<p>Favorece coa súa actitude un clima propicio para o traballo grupal e a comunicación cos seus iguais potenciando os dereitos humanos, a convivencia e o progreso.</p> <p>Acepta a crítica constructiva na xestión de</p>	<p>Comprométese cos seus iguais no traballo cooperativo e promove unha convivencia pacífica potenciando os dereitos humanos, a convivencia o progreso e a paz.</p> <p>Aplica principios democráticos, solidariedade e</p>

	relación e traballo cómodo, nos traballos en grupo, o que potencia os dereitos humanos, partindo da figura de Xesús	conflictos o que potencia, cando traballan en grupo, os dereitos humanos, a convivencia pacífica, o progreso, partindo sempre da figura de Xesús	respecto aos seus compañeiros o que potencia os dereitos humanos, o progreso, a convivencia e a paz, tendo sempre en conta a figura e a actitude de Xesús.
--	---	--	--

2.2.- Perfil competencial de 4º ESO coas rúbricas correspondentes

CCL	ESTÁNDARES RELACIONADOS CON ESA COMPETENCIA:
<p>Destrezas:</p> <p>Expresión oral, EO</p> <p>Expresión escrita, EE</p> <p>Comprensión oral, CO</p> <p>Comprensión escrita, CE</p>	<p>RE 1.1.1 Identifica e clasifica os rasgos principais(ensinanza, comportamento e culto) nas relixións monoteístas.</p> <p>RE 1.1.2 Busca información e presenta ao grupo as respostas das diferentes relixións ás preguntas de sentido.</p> <p>RE 1.2.1 Razona por que a Revelación é a plenitude da experiencia relixiosa.</p> <p>RE 1.2.2 Analiza e debate as principais diferenzas entre a Revelación de Deus e as relixións.</p> <p>RE 2.2.1 Identifica, clasifica e compara os rasgos do Mesías sufrinte e o Mesías político.</p> <p>RE 3.1.1 Localiza, selecciona e argumenta, en textos evanxélicos, a chamada de Xesús.</p> <p>RE 3.2.1 Le de maneira comprensiva un evanxeo, identifica e describe a misión salvífica de Xesús.</p> <p>RE 3.2.2 Busca e identifica persoas que actualizan hoxe a misión de Xesús e expón en grupo por que continúan a misión de Xesús.</p> <p>RE 4.1.1 Elabora xuízos a partir de testemuñas que exemplifiquen unha forma de usar a razón e a liberdade e de expresar a afectividade.</p> <p>RE 4.2.1 Identifica persoas que son autoridade na súa vida e explica cómo recoñece nelas a verdade.</p> <p>RE 4.2.3 Localiza e xustifica tres acontecementos da historia nos que a Igrexa defendeu a verdade do ser humano.</p> <p>RE 4.3.1 Investiga e debate sobre as iniciativas eclesiais do seu entorno que colaboran na construción da civilización do amor</p>

CAA	ESTÁNDARES RELACIONADOS CON ESA COMPETENCIA:
<p>Destrezas:</p> <p>Perfil de aprendiz, PA</p> <p>Ferramentas para estimular o pensamento, FE</p> <p>Planificar e avaliar, AV</p>	<p>RE 1.1.1 Identifica e clasifica os rasgos principais (ensinanza, comportamento e culto) nas relixións.</p> <p>RE 1.1.2 Busca información e presenta ao grupo as respostas das diferentes relixións as preguntas de sentido.</p> <p>RE 1.2.1 Razona por que a Revelación é a plenitude da experiencia relixiosa.</p> <p>RE 2.1.1 Identifica e aprecia a fidelidade permanente de Deus que atopa na historia de Israel.</p> <p>RE 2.1.2 Toma conciencia e agradece os momentos da súa historia nos que coñece a fidelidade de Deus.</p> <p>RE 2.2.1 Esfórzase por comprender a novidade do Mesías sufrinte como criterio de vida</p> <p>RE 3. 1.1 Localiza , selecciona e argumenta en textos evanxélicos a chamada de Xesús.</p> <p>RE 4.1.1 Elabora xuízos a partir de testemuñas que exemplifiquen unha forma nova de usar a razón e a liberdade de expresar a afectividade.</p> <p>RE 4. 1. 2 Adquire o habito de reflexionar buscando o ben ante as eleccións que se lle ofrecen.</p> <p>RE 4.1.3 É consciente das diferentes formas de vivir a afectividade e escolle a que recoñece como máis humana.</p> <p>RE 4.2.1 Identifica persoas que son autoridade na súa vida e explica cómo recoñece nelas a verdade</p> <p>RE 4.2.2 Recoñece e valora na Igrexa as diferentes figuras que son autoridade polo servizo e a testemuña que ofrecen.</p>

CSC	ESTÁNDARES RELACIONADOS CON ESA COMPETENCIA:
<p>Destrezas:</p> <p>Educación cívica e constitucional, EC</p> <p>Relación cos demais, RD (“Traballo en grupo”)</p> <p>Compromiso social, CS</p>	<p>RE 1.2.2 Analiza e debate as principais diferenzas entre a Revelación de Deus e as relixións.</p> <p>RE 2.2.1 Esforzase por comprender a novidade do Mesías sufrinte como criterio de vida.</p> <p>RE 3.2.1 Le de maneira comprensiva un evanxeo, identifica e describe a misión salvífica de Xesús</p> <p>RE 3.2.2 Busca e identifica persoas que actualizan hoxe a misión de Xesús e expón en grupo porque continúan a misión de Xesús.</p> <p>RE 4.1.2 Adquire o hábito de reflexionar buscando o ben ante as eleccións que se lle ofrecen.</p> <p>RE 4. 1. 3 É consciente das diferentes formas de vivir a afectividade e escolle a que recoñece como máis humana</p> <p>RE 4. 2. 1 Identifica persoas que son autoridade na súa vida e explica cómo recoñece nelas a verdade.</p> <p>RE 4. 2. 2 Recoñece e valora na Igrexa as diferentes figuras que son autoridade polo servizo e a testemuña que ofrecen. RE 4.3.1 Investiga e debate sobre as iniciativas eclesiais do seu entorno que colaboran na construción da civilización do amor.</p>

RE_R4°_CCL_EO_1	Grao mínimo para considerar que o alumno acadou o mínimo		
Calificación 0-4	Calificación 5-6	Calificación 7-8	Calificación 9-10
<p>Coñece e explica, soamente con axuda e guiándolle cunhas pautas concretas, a chamada de Xesús nalgúns textos evanxélicos.</p> <p>Expresa só algúns xuízos a partir de testemuñas que exemplifiquen unha forma de usar a razón e a liberdade e de expresar a afectividade pero non establece semellanzas e diferenzas entre estas a pesares de lectura de textos significativos da Biblia, a escoita de cancións e visionado dalgún fragmento de películas.</p> <p>Explica un de tres acontecementos da historia nos que a Igrexa defendeu a verdade do ser humano</p>	<p>Coñece e explica con axuda, e seguindo unhas pautas concretas, a chamada de Xesús nalgúns textos evanxélicos e na observación de obras de arte propias do ámbito escolar.</p> <p>Expresa, guiándolle, as semellanzas e diferenzas entre xuízos a partir de testemuñas que exemplifiquen unha forma de usar a razón e a liberdade e de expresar a afectividade coa lectura de textos significativos da Biblia, a escoita de cancións e visionado dalgún fragmento de películas.</p> <p>Expresa con axuda tres acontecementos da historia nos que a Igrexa defendeu a verdade do ser humano</p>	<p>Coñece e explica con bastante precisión a chamada de Xesús nalgúns textos evanxélicos e na observación de obras de arte propias do ámbito escolar e da contorna social.</p> <p>Expresa sen necesidade de guía, as semellanzas e elabora xuízos a partir de testemuñas que exemplifiquen unha forma de usar a razón ,coa lectura de textos significativos da Biblia, a escoita de cancións e visionado dalgún fragmento de películas.</p> <p>Localiza e explica con bastante precisión tres acontecementos da historia nos que a Igrexa defendeu a verdade do ser humano.</p>	<p>Coñece e explica de forma clara, e bastante completa e orixinal, a chamada de Xesús nalgúns textos evanxélicos, na observación de obras de arte propias do ámbito escolar e da contorna social e cultural.</p> <p>Expresa sen necesidade de guía, con detalle e vocabulario apropiado, xuízos a partir de testemuñas que exemplifiquen una forma de usar a razón e a liberdade e de expresar a afectividade coa lectura de textos significativos da Biblia, a escoita de cancións e visionado dalgún fragmento de películas.</p> <p>Expresa razoadamente e explica de forma clara, xustificando coherentemente tres acontecementos da historia nos que a Igrexa defendeu a verdade do ser humano.</p>

RE_R4°_CCL_EE_2	Grao mínimo para considerar que o alumno acadou o mínimo		
Calificación 0-4	Calificación 5-6	Calificación 7-8	Calificación 9-10
<p>Redacta palabra a palabra, sen reflexión, e a pesar de guiarlle, os rasgos principais (ensinanza, comportamento e culto) nas relixións monoteístas nun caderno de papel ou nun blog propio.</p> <p>Relaciona por escrito sen coherencia, só o evidente, e a pesar de darlle pautas as respostas das diferentes relixións ás preguntas de sentido.</p> <p>Escribe con dificultade acerca de persoas que actualizan hoxe coa súa vida a misión de Xesús.</p>	<p>Redacta, o máis relevante e significativo utilizando un vocabulario sinxelo, no seu propio blog, os rasgos principais (ensinanza, comportamento e culto) nas relixións monoteístas axudándose de materiais audiovisuais e webs.</p> <p>Describe por escrito de forma básica, pero clara pautas as respostas das diferentes relixións ás preguntas de sentido.</p> <p>Escribe correctamente sobre persoas que actualizan hoxe a misión de Xesús e expón en grupo por que continúan a misión de Xesús.</p>	<p>Redacta con claridade e vocabulario adecuado no seu propio blog os rasgos principais (ensinanza, comportamento e culto) nas relixións monoteístas axudándose dalgúns textos bíblicos, de materiais audiovisuais e webs.</p> <p>Relaciona e escribe de forma coherente as respostas das diferentes relixións ás preguntas de sentido.</p> <p>Identifica, escribindo con corrección, persoas que actualizan hoxe a misión de Xesús e expón por escrito en grupo por que continúan a misión de Xesús.</p>	<p>Describe no seu propio blog redactando con claridade, creatividade e vocabulario específico os rasgos principais (ensinanza, comportamento e culto) nas relixións monoteístas axudándose dalgúns textos bíblicos, de materiais audiovisuais e webs.</p> <p>Relaciona por escrito con argumentos apropiados as respostas das diferentes relixións ás preguntas de sentido.</p> <p>Identifica, escribindo e expresando con comparacións, con creatividade, a persoas que actualizan hoxe a misión de Xesús e expón por escrito en grupo por que continúan a misión de Xesús.</p>

RE_R4°_CCL_CO_3	Grao mínimo para considerar que o alumno acadou o mínimo		
Calificación 0-4	Calificación 5-6	Calificación 7-8	Calificación 9-10
<p>Comprende e interpreta só de forma eventual, a pesar de darlle axuda, que a</p>	<p>Comprende e describe con axuda, aínda que sen detalles, que a Revelación é a</p>	<p>Comprende, interpreta e describe con vocabulario adecuado sen</p>	<p>Comprende, interpreta e describe usando vocabulario específico,</p>

<p>Revelación é a plenitude da experiencia relixiosa Sen destacar trazos significativos, expresa os rasgos do Mesías sufrinte e o Mesías político.</p> <p>Compara oralmente soamente con moita axuda as principais diferenzas entre a Revelación de Deus e as relixións.</p>	<p>plenitude da experiencia relixiosa.</p> <p>Compara expresando de maneira sinxela os rasgos do Mesías sufrinte e o Mesías político.</p> <p>Elabora de maneira sinxela, de modo oral, as principais diferenzas entre a Revelación de Deus e as relixións.</p>	<p>necesidade de guía, que a</p> <p>Revelación é a plenitude da experiencia relixiosa destacando algunhas accións e xestos e achegando exemplos.</p> <p>Compara expresando de maneira adecuada e con argumentos os rasgos do Mesías sufrinte e os Mesías político.</p> <p>Elabora con vocabulario adecuado, de modo oral identificando e clasificando as principais diferenzas entre a Revelación de Deus e as relixións.</p>	<p>destacando algunhas accións e xestos e achegando exemplos que a</p> <p>Revelación é a plenitude da experiencia relixiosa.</p> <p>Compara oralmente de maneira adecuada, con argumentos e proporcionando exemplos os rasgos do Mesías sufrinte e o Mesías político.</p> <p>Elabora con ideas creativas e orixinais, comparando, identificando e clasificando as principais diferenzas entre a Revelación de Deus e as relixións</p>
--	--	---	---

RE_R4°_CCL_CE_4	Grao mínimo para considerar que o alumno acadou o mínimo		
Calificación 0-4	Calificación 5-6	Calificación 7-8	Calificación 9-10
<p>Relaciona e lee de xeito moi impreciso de forma aleatoria e, a pesar de darlle pautas guiadas, de maneira comprensiva un evanxeo, identificando e describindo a misión salvífica de Xesús.</p> <p>Logra, unicamente con moita axuda e a pesar de proporcionarlle dicionarios e</p>	<p>Relaciona e lee seguindo pautas guiadas e de forma simple de maneira comprensiva un evanxeo, identificando e describindo a misión salvífica de Xesús.</p> <p>Recoñece, con guías, a partir da lectura, persoas que son autoridade na súa vida e</p>	<p>Relaciona e lee con claridade, de maneira comprensiva un evanxeo, identificando e describindo a misión salvífica de Xesús.</p> <p>Ordena de forma reflexiva e clara, achegando exemplos, persoas que son autoridade</p>	<p>Lee de forma reflexiva, sen axuda, entendendo termos difíciles e clasifica de xeito xustifico recoñecendo a partir da lectura de maneira comprensiva un evanxeo, e identificando e describindo a misión salvífica de Xesús.</p> <p>Ordena de forma</p>

<p>recursos, persoas que son autoridade na súa vida e explica cómo recoñece nelas a verdade.</p> <p>Moi de cando en cando recoñece ao ler as iniciativas eclesiais do seu entorno que colaboran na construción da civilización do amor</p>	<p>explica cómo recoñece nelas a verdade.</p> <p>Distingue e xulga o que lee e debate sobre as iniciativas eclesiais do seu entorno que colaboran na construción da civilización do amor.</p>	<p>na súa vida e explica cómo recoñece nelas a verdade.</p> <p>Comenta con respecto o que lee e debate sobre as iniciativas eclesiais do seu entorno que colaboran na construción da civilización do amor elaborando outras hipótesis.</p>	<p>autónoma, con pensamento orixinal e coas súas palabras, a lectura identificando persoas que son autoridade na súa vida e explica cómo recoñece nelas a verdade e deseña o seu perfil.</p> <p>Nos escritos alleos ás súas creencias, distingue, xulga e comenta con respecto elaborando varias hipótesis sobre as iniciativas eclesiais do seu entorno que colaboran na construción da civilización do amor.</p>
--	---	--	--

RE_R4°_CAA_PA_5	Grao mínimo para considerar que o alumno acadou o mínimo		
Calificación 0-4	Calificación 5-6	Calificación 7-8	Calificación 9-10
<p>Diseña, só con axuda e seguindo un modelo concreto o hábito de reflexionar buscando o ben ante as eleccións que se lle ofrecen.</p> <p>Diferencia eventualmente e a pesar de darlle pautas só de maneira mecánica as diferentes formas de vivir a afectividade e escolle a que recoñece como máis humana.</p>	<p>Analiza situacións elixindo a estratexia máis axeitada, para buscar o ben ante as eleccións que se lle ofrecen, con axuda de textos.</p> <p>Aporta, usando pautas guiadas, o hábito de reflexionar buscando o ben ante as eleccións que se lle ofrecen, con argumentos escasos pero axeitados.</p>	<p>Marca e revisa o hábito de reflexionar buscando o ben ante as eleccións que se lle ofrecen, explicando o seu significado con axuda de analogías.</p> <p>Construe, sin necesidad de guía, o hábito de reflexionar buscando o ben ante as eleccións que se lle ofrecen, con argumentos simples pero elaborados persoalmente, tamén busca relatos bíblicos reflexionando sobre</p>	<p>Desenvolve con autonomía a planificación das tarefas, o hábito de reflexionar buscando o ben ante as eleccións que se lle ofrecen explicando o seu significado con axuda de analogías e aportando exemplos.</p> <p>Construe, de forma autónoma e reflexiva, estratexias de pensamento, ten o hábito de reflexionar buscando o ben ante as eleccións que se lle ofrecen con argumentos</p>

		o seu propio proceso.	elaborados de seu e con claridade buscando nova información dos relatos bíblicos e, avaliando o seu propio proceso.
--	--	-----------------------	---

RE_R4°_CSC_RD(traballo grupo)_6	Grao mínimo para considerar que o alumno acadou o mínimo		
Calificación 0-4	Calificación 5-6	Calificación 7-8	Calificación 9-10
<p>Non favorece o traballo colectivo ao non recoñecer nin esforzase por comprender a novidade do Mesías sufrinte como criterio de vida.</p> <p>Enfoca de maneira negativa as súas condutas, e dificulta o traballo do grupo coa súa conduta disruptiva non tendo en conta os valores de humanidade aportados por Xesucristo.</p> <p>Non axuda a que o grupo teña mellores resultados pois non asume a súa influencia xa que carece do sentido de responsabilidade para o ben da comunidade.</p>	<p>Asume as súas responsabilidades negociando co grupo os prazos e obrigas dos traballos colectivos apoiándose nas distintas formas de presenza de Xesucristo que identifica no grupo. Acepta a diversidade de opinións xerando un ambiente de relación cómoda por mor do que analiza de Xesús nos sacramentos. Promove a colaboración do grupo co cumprimento das normas sobre os conflitos na aula pois coñece e respecta as iniciativas eclesiais que colaboran na construción da civilización do amor.</p>	<p>Favorece coa súa actitude un clima propicio para o traballo grupal e a comunicación cos seus iguais apoiándose nas distintas formas de presenza de Xesucristo que identifica na comunidade eclesial.</p> <p>Acepta a crítica constructiva na xestión de conflitos por mor do que analiza de Xesús nos sacramentos e na caridade. Promove a colaboración do grupo coas súas comunicacións sobre os conflitos na aula pois coñece e respecta as iniciativas eclesiais que colaboran na construción da civilización do amor.</p>	<p>Comprométese cos seus iguais no traballo cooperativo e promove unha convivencia pacífica apoiándose nas distintas formas de presenza de Xesucristo que identifica na sociedade e na comunidade eclesial.</p> <p>Aplica principios democráticos, solidariedade e respecto aos seus compañeiros por mor do que analiza de Xesús nos sacramentos, na palabra de Deus e na caridade. Promove a colaboración do grupo coas súas accións sobre os conflitos na aula pois coñece e respecta as iniciativas eclesiais que colaboran na construción da civilización do amor.</p>

3.- Concreción dos obxectivos para cada curso

Será no apartado catro desta programación onde fagamos a correspondencia entre estándares de aprendizaxe, temporalización, grao mínimo e procedementos e instrumentos de avaliación para cada curso da nosa materia. Na normativa que sinalamos no primeiro apartado especifica que para este apartado número tres se faga de ser o caso polo que neste apartado somentes facemos referencia os obxectivos que aparecen no Decreto 86/2015, do 25 de xuño para esta etapa.

A ESO contribuirá a desenvolver no alumnado as capacidades que lle permitan:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.
- m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.
- n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersonal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

4.- Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de: a) Temporalización, b) Grao mínimo, c) Procedementos e instrumentos de avaliación.

4.0.- Introducción

Neste apartado imos elaborar, para os niveis de 2º e 4º, unha táboa do seguinte xeito:

Na primeira columna especificamos cada estándar de aprendizaxe (de agora en adiante EA e co seu código correspondente) dos xa referidos no perfil competencial.

Na segunda columna especificamos a avaliación ou avaliacións nas que se vai traballar ese EA marcando con unha equis.

Na terceira columna indicamos o grao mínimo de consecución do EA necesario para superar a materia. Ese grao mínimo é o que xa está exposto nas rúbricas do apartado segundo.

Nunha cuarta columna aparecen os procedementos e instrumentos de avaliación que imos empregar para avaliar ese EA. Nos procedementos de avaliación recolleemos todos os métodos que fan posible contrastar o grao de aprendizaxe da materia tendo en conta os diferentes elementos que constitúen o currículo. Os métodos agrúpamolos en catro grandes bloques: técnicas de observación sistemática, análise de producións dos alumnos, intercambios orais e probas específicas. Estes métodos, á súa vez, poden ser: Cadernos de clase escritos ou dixitais, listas de control, rexistros anecdóticos, escalas de observación, investigacións, textos, producións orais, plásticas ou musicais ou doutra natureza, tarefas de aplicación e síntese, exposición dun tema, cuestionarios, etc. *Nas táboas o símbolo en forma de cadrado indica o procedemento mentres que o asterisco indica o instrumento de avaliación.*

Lenda: o símbolo en forma de cadrado indica o procedemento e o asterisco indica o instrumento de avaliación.

4.1.- Concreción para 2º ESO.

SEGUNDO DE ESO					
ESTÁNDARES	1ª AV.	2ª AV.	3ª AV.	GRAO MÍNIMO	PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
RE1.1.1 1.1 Argumenta a dignidade do ser humano en relación aos outros seres vivos		x	x	O especificado na rúbrica RE_R2º_CCL_EO_1	Proc: Análise da produción dos alumnos. *Instr: Caderno de clase/blog.
RE1.2.1 2.1 Distingue e debate, de forma xustificada e respetuosa, a orixe do ser humano.	x	x		O especificado na rúbrica RE_R2º_CCL_CO_3	Proc: Intercambios orais cos alumnos. *Instr: Guión de entrevista para comunicación verbal planificada.
RE1.3.1 3.1 Valora, en situacións do seu entorno, a dignidade de todo ser humano con independencia das capacidades físicas, cognitivas, intelectuais, sociais, etc.	x	x		O especificado na rúbrica RE_R2º_CAA_PA_5	Probas específicas * Exposición de un tema.
RE1.4.1 4.1 Clasifica accións do ser humano que respecta ou destrúen a creación. Cambios para potenciar os dereitos humanos, a convivencia, o	x	x	x	O especificado na rúbrica RE_R2º_CSC_RD(traballo grup)_6	Cuestionario. * Cuestionarios.

progreso e a paz.					
RE1.4.2 4.2 Diseña en pequeno grupo un plan de colaboración co seu centro educativo no que se inclúan ao menos cinco necesidades e as posibles solucións que o propio grupo levaría a cabo.	x			O especificado na rúbrica RE_R2º_CSC_RD(traballo grup)_6	Análise da produción dos alumnos. * Investigación en Internet.
RE2.1.1 1.1 Busca e escolle persoaxes significativos do pobo de Israel e identifica e analiza neles a resposta de fe	x	x	x	O especificado na rúbrica RE_R2º_CCL_CO_3	Análise da produción dos alumnos. * Traballo de explicación e síntese
RE2.3.1 3.1 Identifica, clasifica e compara as características fundamentais dos Libros Sagrados mostrando interese pola súa orixe divina.	x	x		O especificado na rúbrica RE_R2º_CCL_EE_2	Análise da produción dos alumnos. * Producción oral.
RE2.4.1 4.1 Le, localiza e esquematiza os criterios recollidos na Dei Verbum en torno á interpretación da Biblia, valorándoos como necesarios	x		x	O especificado na rúbrica RE_R2º_CCL_CE_4	Observación sistemática. *Rexistro da ausencia ou presenza dun determinado rasgo, conduta ou secuencia de accións
RE2.5.1 5.1 Distingue e sinala en textos bíblicos a presenza dun Deus que se comunica,	x	x		O especificado na rúbrica RE_R2º_CCL_CE_4	Análise da produción dos alumnos. *Valoración dos resumos.

xustificando no grupo a selección dos textos.					
RE2.5.2 5.2 Coñece e xustifica por escrito a existencia nos Libros Sagrados do autor divino e o autor humano.	x	x		O especificado na rúbrica RE_R2°_CCL_EE_2	Análise da produción dos alumnos. *Xogos de simulación e dramáticos.
RE3.1.1 1.1 Coñece e describe as características do Deus cristián.	x		x	O especificado na rúbrica RE_R2°_CCL_CE_4	Probas específicas. *Proba aberta na que o alumno ten que construír as respostas.
RE3.1.2 1.2 Le relatos mitolóxicos, localiza rasgos das divinidades das relixións politeístas e contrástaos coas características do Deus cristián.	x	x	x	O especificado na rúbrica RE_R2°_CCL_CE_4	Probas específicas. *Proba específica con preguntas moi concretas.
RE3.2.1 2.1 Recoñece, describe e acepta que a persoa humana necesita do outro para acadar a súa identidade a semellanza de Deus.	x			O especificado na rúbrica RE_R2°_CCL_EE_2	Probas específicas. *Exposición dun tema.
RE3.3.1 3.1 Elabora materiais onde se expresan os momentos importantes da Historia da Salvación e relacións coas		x	x	O especificado na rúbrica RE_R2°_CAA_PA_5	Probas específicas. *Proba específica con preguntas moi concretas e opcións de resposta fixa para que o alumno escolla, sinala ou complete con termos pareados.

verdades de fe formuladas no Credo.					
RE3.4.1 4.1 Clasifica as verdades de fe contidas no Credo e explica o seu significado.	x	x		O especificado na rúbrica RE_R2°_CCL_EE_2	Análise da produción dos alumnos. *Valoración dos resumos.
RE4.1.1 1.1 Localiza no mapa os lugares de orixe das primeiras comunidades cristiáns e describe as súas características.		x	x	O especificado na rúbrica RE_R2°_CCL_EO_1	Análise da produción dos alumnos. *Xogos de simulación e dramáticos.
RE4.1.2 1.2 Reconstrúe o itinerario das viaxes de S. Paulo e explica coas súas verbas a difusión do Cristianismo no mundo pagano.	x	x		O especificado na rúbrica RE_R2°_CCL_CO_3	Probas específicas. *Proba aberta na que o alumno ten que construír as respostas.

4.2.- Concreción para 4º ESO.

CUARTO DE ESO					
ESTÁNDARES	1ª AV.	2ª AV.	3ª AV.	GRAO MÍNIMO	PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
RE1.1.1 Identifica e clasifica os rasgos principais (ensinanza, comportamento e culto) nas relixións monoteístas.		x	x	O especificado na rúbrica RE_R4º_CCL_EE_2	Proc: Análise da produción dos alumnos. * Instr: Caderno de clase
RE. 1.1.2 Busca información e presenta ao grupo as respostas das diferentes relixións ás preguntas de sentido.	x	x	x	O especificado na rúbrica RE_R4º_CCL_EE_2	Proc: Intercambios orais cos alumnos. *Instr: Guión de entrevista para comunicación verbal planificada.
RE 1.2.1 Razona por que a Revelación é a plenitude da experiencia relixiosa.	x	x		O especificado na rúbrica RE_R4º_CCL_CO_3	Probas específicas * Exposición de un tema
RE1.2.2 Analiza e debate as principais diferencias entre a Revelación de Deus e as relixións.	x	x		O especificado na rúbrica RE_R4º_CSC_RD(traballo grup)_6	Probas específicas * Exposición de un tema.

RE2.1.1 Identifica, analiza e Identifica e aprecia a fidelidade permanente de Deus que atopa na historia de Israel.	x	x	x	O especificado na rúbrica RE_R4º_CAA_PA_5	Cuestionario. * Cuestionarios.
RE 2.1.2 Toma conciencia e agradece os momentos da súa historia nos que reconece a fidelidade de Deus.	x	x	x	O especificado na rúbrica RE_R4º_CAA_PA_5	Observación sistemática. *Análise sistemático das tarefas realizadas na clase.
RE2.2.1 Identifica, clasifica e compara os rasgos do Mesías sufrinte e o Mesías político.	x		x	O especificado na rúbrica RE_R4º_CCL_CO_3	Análise da produción dos alumnos. * Investigación en Internet.
RE3.1.1 Localiza, selecciona e argumenta, en textos evanxélicos, a chamada de Xesús.	x	x	x	O especificado na rúbrica RE_R4º_CCL_EO_1	Análise da produción dos alumnos. * Traballo de explicación e síntese.
RE3.2.1 Le de maneira comprensiva un evanxeo, identifica e describe a misión salvífica de Xesús.	x	x	x	O especificado na rúbrica RE_R4º_CCL_CE_4	Observación sistemática. * Análise sistemático das tarefas realizadas na clase.

RE3.2.2 Busca e identifica persoas que actualizan hoxe a misión de Xesús e expón en grupo por que continúan a misión de Xesús.	x	x		O especificado na rúbrica RE_R4_CCL_EE_2	Análise da produción dos alumnos. * Producción oral.
RE4.1.1 Elabora xuízos a partir de testemuñas que exemplifiquen unha forma nova de usar a razón e a liberdade e de expresar a afectividade.	x		x	O especificado na rúbrica RE_R4°_CCL_EO_1	Observación sistemática. * Rexistro da ausencia ou presenza dun determinado rasgo, conduta ou secuencia de accións.
RE4.1.2 Adquire o hábito de reflexionar buscando o ben ante as eleccións que se lle ofrecen.		x	x	O especificado na rúbrica RE_R4°_CAA_PA_5	Análise da produción dos alumnos. * Valoración dos resumos.
RE4.1.3 É consciente das diferentes formas de vivir a afectividade e escolle a que recoñece como máis humana.	x	x		O especificado na rúbrica RE_4°_CAA_PA_5	Análise da produción dos alumnos. * Xogos de simulación e dramáticos.
RE4.2.1 Identifica persoas que son autoridade na súa vida e explica cómo recoñece nelas a verdade.			x	O especificado na rúbrica RE_R4°_CCL_CE_4	Probas específicas. * Proba aberta na que o alumno ten que construír as respostas.

Re4.2.2 Recoñece e valora na Igrexa as diferentes figuras que son autoridade, polo servizo e a testemuña que ofrecen.	x	x	x	O especificado na rúbrica RE_R4°_CCL_CE_4	Probas específicas *Exposición de un tema.
RE4.2.3 Localiza e xustifica tres acontecementos da historia nos que a Igrexa defendeu a verdade do ser humano.	x	x	x	O especificado na rúbrica RE_R4°_CCL_EO_1	Análise da produción dos alumnos. *Investigación en Internet
RE4.3.1 Investiga e debate sobre as iniciativas eclesiais do seu entorno que colaboran na construción da civilización do amor.	x	x	x	O especificado na rúbrica RE_R4°_CSC_RD(trab a llo grup)_6	Análise da produción dos alumnos. *Investigación en Internet.

5.- Concrecións metodolóxicas que require a materia.

A metodoloxía combinará a presentación de contidos por parte da profesora, sempre buscando a participación activa do alumnado, con traballo individual e cooperativo deste a través de tarefas de investigación e exposición de contidos, disertacións, comentarios de texto, debates e análise de películas, documentais , vídeos,... relacionadas coa materia. A metodoloxía didáctica nesta etapa deberá ser activa e participativa, favorecendo o traballo individual e o cooperativo do alumnado.

A metodoloxía cooperativa é unha metodoloxía que permite ao alumnado sentirse activo, formar parte dun equipo, e ter unha escola inclusiva e non selectiva. Se o alumnado está activo, está a facer cousas, estamos poñendo medios conducentes a reducir as condutas disruptivas e estamos a evitar que se propague esa conduta a outros alumnos ou alumnas.

A metodoloxía empregada parte do estándar de aprendizaxe (EA) o que nos vai permitir traballar por competencias, facer actividades de aprendizaxe integradas que traballen EA de diferentes bloques e avanzar no currículo.

Concretamente na materia de Relixión Católica as tarefas do profesor/a serán:

- Informar e expoñer con antelación a un exercicio comunicando o material necesario para a súa elaboración.
- Presentar o tema ou o asunto sobre o que vai desenvolverse a sesión do día.
- Ilustrar mostrando suficiente material visual para complementar o discurso teórico. As imaxes serán tanto as existentes nos arquivos dixitais dispoñibles na rede como as solucións aportadas polo alumnado en cursos anteriores..
- Explicar: definirase claramente a natureza dos exercicios que facemos, a que cuestións temos que dar resposta, que procedementos empregaremos, cales son os materiais máis axeitados para cada proposta e como traballaremos (individualmente, en grupo pequeno, en gran grupo...). Cando sexa necesario serán os propios alumnos os que corrixan publicamente os exercicios.
- Orientar: daranse pautas individualizadas para que cada alumno/a obteña o mellor resultado posible .
- Avaliar/ autoavaliarse: segundo as rúbricas axeitadas. Tralos resultados, faremos unha análise da metodoloxía empregada, unha autocrítica e unha crítica por parte do alumnado.

Serán tarefas do alumnado:

- Custodiar o material que lle proporciona o centro para o uso das novas tecnoloxías.
- escoitar e mirar con atención as explicacións.
- Non perturbar o normal desenvolvemento da clase.
- Participar e colaborar en crear un clima propicio para o aprendizaxe.
- Preguntar ordenadamente para solucionar dúbidas.
- Atender e respectar as dúbidas e opinións dos compañeiros/as.
- Buscar e aportar ideas e solucións ás preguntas formuladas polo profesor/a.
- Elaborar a proposta de traballo seguindo as instrucións e orientacións do profesor/a.
- Non plaxiar traballos realizados por terceiros.
- Autoavaliarse e solicitar aclaracións no caso de non comprender algunha corrección.

6.- Materiais e recursos didácticos que se vaian utilizar.

o Aula virtual e web do propio Centro.

o Libro dixital en Edixgal.

o Revistas, diarios, información do Terceiro Mundo, así como materiais de sensibilización de diferentes campañas promovidas por diferentes institucións e ONG.(Cáritas, Mans Unidas, Intermon Oxfam,etc....)

o Videoteca e bibliografía da Biblioteca do Instituto.

o Diversos recursos lúdico-relixiosos tanto en papel como na Rede.

o Cancións e actividades musicais.

o Xogos e dinámicas grupais.

o Presentacións en Power-Point, Prezi e noutros recursos on-line.

o Exercicios de valores cristiáns.

7. - Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

Este apartado modifica a versión anterior desta programación como consecuencia da aplicación da *ORDE do 27 de decembro de 2022 de modificación da Orde do 20 de maio de 2022 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 2022/23 nos centros docentes sostidos con fondos públicos na Comunidade Autónoma de Galicia*.

Ao longo do curso realizaranse tres avaliacións, unha por cada trimestre, coincidindo a terceira avaliación coa avaliación final, que estará baseada nos graos mínimos de consecución que constan nesta Programación Didáctica.

En canto ás técnicas van depender do estándar que se queira avaliar e agrupámolas en catro grandes bloques: observación na aula, producións escritas e dixitais, intervencións orais e probas específicas. Estes *instrumentos* constitúen o soporte físico que se emprega para recoller a información sobre as aprendizaxes esperadas dos alumnos, correspondentes aos procedementos de avaliación subliñados anteriormente:

- Observación sistemática. Leva consigo a observación das actitudes manifestadas polo alumno e das súas respostas ás tarefas suxeridas acotío na aula. Comprobación de respecto aos compañeiros/as, á orde na clase, á profesora, aos materiais propios e alleos. Valoración de se o alumno acepta ou non os roles asignados, axuda a organizar o grupo, coopera nas tarefas comúns. OB
- Producións do alumno: Resolución de exercicios e prácticas realizadas na clase. Elaboración de resumos, monografías, informes. PA
- Expresións orais: Conversación co alumno para medir a súa implicación nos temas desenvolvidos na clase: valoración da súa creatividade e investigación persoal. Valoración no diálogo do seu grado de interese pola materia, do seu comportamento, da integración cando o traballo sexa en grupo. Participación positiva nas postas en común. Respecto ás quendas nos debates. EO
- Probas específicas: probas tipo test e cuestionarios. (A verdadeiro ou falso, a encher espazos en branco, a aparellar e de selección múltiple). Exposición dun tema. Interpretación de datos. PE

7.1.-CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA 2º ESO

Bloque 1. O sentido relixioso da persoa

1. Establecer diferenzas entre o ser humano creado a imaxe de Deus e os animais.
2. Relaciona a condición de criatura coa orixe divina.
3. Explicar a orixe da dignidade do ser humano como criatura de Deus.
4. Entender o sentido e a finalidade da acción humana

Bloque 2. A revelación: Deus interveñe na historia

1. Coñecer e aceptar que Deus se revela na historia.
2. Comprender e valorar que a fe é a resposta á iniciativa salvífica de Deus.
3. Coñecer e definir a estrutura e organización da Biblia.
4. Coñecer e respectar os criterios do maxisterio da Igrexa en torno á interpretación bíblica.
5. Recoñecer na inspiración a orixe da sacralidade do texto bíblico

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación

1. Mostrar interese por recoñecer o carácter relacional da Divinidad na revelación de Jesús.
2. Vincular o sentido comunitario da Trindade coa dimensión relacional humana.
3. Descubrir o carácter histórico da formulación de Credo cristián.
4. Recoñecer as verdades da fe cristina presentes no Credo.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa

1. Comprender a expansión do cristianismo a través das primeiras comunidades cristiás.
2. Xustificar que a Igrexa é unha, santa, católica e apostólica.

7.2.- CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA 4º ESO

Bloque 1. O sentido relixioso da persoa

1. Aprender e memorizar os principais trazos comúns das relixións.
2. Comparar e distinguir a intervención de Deus na historia dos intentos humanos de resposta á procura de sentido.

Bloque 2. A revelación: Deus interveñe na historia

1. Recoñecer e valorar as accións de Deus fiel ao longo da historia.
2. Comparar e apreciar a novidade entre o Mesías sufriente e o Mesías político

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación

1. Descubrir a iniciativa de Cristo para formar unha comunidade que orixina a Igrexa.
2. Coñecer e apreciar a invitación de Xesús a colaborar na súa misión

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa

1. Descubrir e valorar que Cristo xera unha forma nova de usar a razón e a liberdade, de expresar a afectividade da persoa.
2. Distinguir que a autoridade está ao servizo da verdade.
3. Relacionar a misión do cristián coa construción do mundo.

7.3.- Criterios sobre cualificación e promoción do alumnado

Eses criterios de avaliación propostos pola Comisión Episcopal de Ensenanza desenvólvense nos estándares de aprendizaxe de xeito que un alumno aprobará esta materia cando obteña o grao mínimo segundo ás rúbricas do apartado dous desta Programación onde se expresan os perfís competenciais. Tamén pode observarse nesas rúbricas a diferente puntuación que entre cero e dez adquire o alumno segundo a graduación da rúbrica. Polo tanto, se un alumno acada unha cualificación igual ou superior a cinco terá aprobada a materia. No caso contrario, deberá recuperala do xeito seguinte:

> Se suspende a primeira avaliación deberá presentar as súas producións na segunda avaliación. Se a autoría do alumno está garantida, e acada os estándares de aprendizaxe, a súa cualificación será dun cinco.

> Se suspende a primeira e/ou a segunda avaliación deberá presentar as súas producións na terceira avaliación. Se a autoría do alumno está garantida e acada os estándares de aprendizaxe a súa cualificación será dun cinco.

> No terceiro trimestre estudarase de forma individualizada o xeito de procurar a superación da materia na terceira avaliación para o alumnado que presentara dificultades nas avaliacións anteriores.

En canto á promoción do alumnado este departamento seguirá en todo momento a normativa e os criterios acordados no centro.

8.- Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.

Para revisar o desenvolvemento da programación fixándonos nos aspectos metodolóxicos, na idoneidade dos materiais e recursos e, lóxicamente, en todo proceso de aprendizaxe, faremos un rexistro tal que a interpretación dos resultados e as modificacións necesarias (se as houbera), quedarán reflectidas nas actas da reunión de Departamento e na memoria final de curso do xeito seguinte:

Proxectando	1	2	3	4
1. A programación é clara				
2. Cumplíuse o programado para o trimestre				
3.É necesario alguna modificación na programación				
Desenvolvemento				
1. Introduzo cada novo exercicio e presento o plan de traballo explicando a súa finalidade				
2. Informo ao alumnado de cómo avalío cada exercicio				
3. Pido o material necesario para cada proposta con antelación suficiente				
Avaliación				
1. Os resultados axústanse á dinámica da clase				
2. O alumnado entende cómo avalío				
3.Flexibilizo os criterios de cualificación recollidos na programación				

9.- Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes.

Se un alumno ten pendente a Relixión Católica do curso anterior e segue cursándoa, valorarase no primeiro trimestre se o alumno vai acadando o grao mínimo a acadar nos estándares de aprendizaxe co rendemento no actual curso. Esa valoración será mediante as rúbricas establecidas no desenvolvemento das clases habituais. Se o alumno non acadara o grao mínimo nas dúas primeiras avaliacións, farase un seguimento individualizado con actividades e tarefas co obxectivo de acadar os estándares de aprendizaxe mínimos para superar a materia.

No caso de que o alumno non siga cursando a materia de Relixión realizará, coincidindo coa primeira avaliación, unha proba axeitada o grao mínimo que debe acadar. Se non a supera terá, a final de curso, outra proba ou entrega de traballos relacionados cos temas correspondentes.

En calquera caso os plans para a superación e a avaliación serán coas rúbricas propias do nivel que lle quedou pendente ao alumno.

10.-Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.

Nesta materia de Relixión Católica non é precisa, en xeral, ningunha avaliación ao inicio de curso posto que o alumnado que elixe voluntariamente a materia acada ao rematar o curso escolar os estándares de aprendizaxe no seu grao mínimo e posúe as competencias precisas para o curso que se inicia.

Aínda así pode ser necesario, nalgún caso de alumnado que procede doutros centros, diagnosticar a situación de partida para detectar os casos nos que haxa que aplicar medidas de atención á diversidade.

Nese caso realizarase unha proba específica a principio de curso, preferentemente na primeira semana de outubro, que consistirá en probas obxectivas así como de texto incompleto, de emparellamento e de opción múltiple. A proba terá un carácter informativo e non terá validez para a avaliación e cualificación de final de curso.

11.- Medidas de atención á diversidade.

Terase en conta a ORDE do 8 de setembro de 2021 pola que se desenvolve o Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia en que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación.

No ensino da Relixión temos o convencemento de que cada persoa é única e irrepetible polo que a atención á diversidade está sempre presente. Habitualmente ocorre que algúns alumnos teñen necesidades educativas especiais asociadas a algún tipo de

discapacidade física ou mental, outros necesitan axudas técnicas e outros están máis adiantados nas súas calidades requirindo ensinanzas alternativas para satisfacer as súas posibilidades en toda plenitude.

En todo caso seguiranse as directrices que marque o Plan de Atención á Diversidade do Centro. Evidentemente traballaremos parellos co diagnóstico psicolóxico e pedagóxico en estreita relación co Departamento de Orientación do Centro e en sintonía cos profesores compañeiros de Pedagogía Terapéutica. O alumnado de calquera das problemáticas deberá amosar un mínimo interese por acadar os estándares de aprendizaxe e poñer o esforzo do que sexa capaz así como unha actitude correcta fronte á materia, ao profesorado e aos compañeiros.

Por experiencia de cursos anteriores, pódense presentar os seguintes casos:

1. Alumnado inmigrante con descoñecemento do idioma.
2. Alumnado co Síndrome de Asperger.
3. Alumnado con TDH.
4. Alumnado con síndromes do espectro autista.
5. Alumnado con dificultades de comprensión.
6. Alumnado con problemas de psicomotricidade.
7. Alumnado con dificultades de visión espacial.
8. Alumnado fortemente desmotivado ou fortemente motivado.
9. Alumnado con problemáticas emocionales.
10. Alumnado con problemas derivados da pandemia do COVID.

Neses casos aplicaremos as seguintes medidas:

- * Facer sentar ao alumno no lugar máis axeitado da aula dacordo ás súas necesidades psicomotrices, auditivas, visuais ou de calquera outro tipo.
- * Adaptar os criterios de corrección.
- * Tutorizalo con algún outro alumno cuxas calidades sociais e destrezas o permitan.
- * Valorar e agradecer públicamente os seus acertos e minimizar os erros.
- * Atraer e manter a súa atención e motivación con frecuentes chamadas de atención.
- * Darlle máis tempo para realizar as tarefas.
- * Empregar Internet sempre que o alumno poida usar a rede para facer traducións, realizar actividades motivadoras e correctoras ou traballar en grupo.
- * Insistir na colaboración coa Titoría, co Departamento de Orientación e coa familia nos casos máis reincidentes e incontrolables.

12.- Concreción dos elementos transversais que se traballarán no curso que corresponda.

A materia de Relixión afonda no tratamento dos elementos transversais do currículo: a educación cívica e constitucional como parte nuclear, e necesitando o concurso dos outros, a comprensión de lectura, a corrección na expresión oral e escrita, o uso de ferramentas para a comunicación audiovisual e outros elementos de TIC, ou a aposta polo emprendemento como antítese do estancamento e a pasividade. Pero, ademais, na materia abórdanse temas como o desenvolvemento sustentable, a desigualdade, a ecoloxía, o abuso e o maltrato de persoas con discapacidade, ou o fomento da igualdade de oportunidades para dar pautas que orienten a nosa conduta. Os elementos transversais son os descritos no artigo 4 do Decreto 86/2015. O centro

decidirá en cada nivel que elemento transversal vai ser traballado de forma coordinada, como se fora un proxecto multidisciplinar, dende diferentes materias.

Evidentemente o elemento transversal a traballar é algo que se decide antes do inicio de curso a nivel de centro, e debe ser aprobado en claustro.

Unha vez aprobado en claustro, son os diferentes profesores e profesoras de cada nivel os que teñen que planificar esa actividade coordinados pola persoa que designe a xefatura de estudos.

A biblioteca escolar, como elemento central da vida do centro, ten que ser aproveitada e vinculada coas actividades que se desenvolven en cada nivel para traballar o elemento transversal acordado polo claustro.

13.- Actividades complementarias e extraescolares programadas para cada curso.

Marco teórico

Os obxectivos das actividades deste departamento de relixión son:

- * Procurar unha relación entre os alumnos que provoque unha maior consideración das capacidades de autoestima persoal, de inserción social e de afecto.
- * Animar o traballo en equipo favorecendo a solidariedade e apreciando o valor do distinto.
- * Facilitar a convivencia e integrar aos alumnos de distintas culturas.
- * Completar a formación relixiosa na súa aplicación práctica achegando aos alumnos á cultura, arte e símbolos relixiosos do seu entorno.

As actividades realizaranse sempre en coordinación e baixo a supervisión do equipo directivo e da coordinadora de actividades complementarias e extraescolares. Por iso a temporalización concreta de cada actividade farase co Plan que ha de establecerse nos primeiros días de clase cando se teñan os datos concretos de cada grupo e de outras materias e que ha de ser aprobado polo Consello Escolar do Centro.

Este Departamento realizará as actividades en interrelación con actividades doutros Departamentos do Centro que xa estean programadas e apoiadas por os organismos responsables. E tamén nalgúns casos realizaranse as actividades en colaboración con outros Institutos para abaratar custos e para maior enriquecemento cultural dos alumnos.

Marco práctico

Complementarias

- Xornada Declaración Dereitos Humanos.
- Xornada de solidariedade no Nadal.
- Xornada contra a Violencia contra a muller.
- Celebración do Día da Paz.
- Charlas-coloquios-mesas redondas.
- Xornada do libro: a Biblia, o Corán e a Biblia hebrea. Encrucillada das tres grandes relixións monoteístas.
- Uso da Biblioteca do Centro.

Extraescolares

Ciclo/ nivel/ dpto	Actividade	Temporaliz ación	Curso	Lugar	Custo
Relixión ESO	Saídas pola contorna	3ºTrim.	2º	Baiona	0,00 €

As actividades realizaranse tendo en conta o seguinte:

- Se NON hai incompatibilidades con outras organizadas por outros departamentos.
- O alumnado non teña cometido faltas graves ou expedientes sancionadores en curso por mal comportamento.

14.- Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.

Os procedementos para avaliar a programación de Relixión Católica deste curso 2020-21 son de dous tipos:

A) Unha avaliación de progreso: Haberá que ir vendo o axuste de obxectivos, contidos, criterios de avaliación, procedementos e actividades á realidade do alumnado, ás súas necesidades e características e á realidade das posibilidades educativas do Centro.

B) Unha avaliación final:

1. Prestarase moita atención ao porcentaxe de alumnos que, na súa avaliación final, queden coa relixión sen aprobar.
2. Os erros detectados recolleranse na memoria final de curso para a elaboración da programación do próximo curso.

15.- Outros apartados a cumprimentar de cara aos plans e proxectos de centro

15.1.- Accións de contribución ao plan de convivencia.

Na contribución ó Plan de convivencia esta materia de Relixión Católica ten moitísimo que aportar desde os valores que promove que contribúen ao desenvolvemento do pensamento diverxente e así, ofrecendo múltiples solucións a un único problema, axuda ao alumnado a que, fronte a opinións e producións alleas, vaia desenvolvendo, pouco a pouco, actitudes de empatía, respecto, comprensión e solidariedade.

En todo momento este departamento de Relixión seguirá as pautas do Plan de Convivencia do Centro así como as indicacións do Departamento de Orientación e das

Titorías participando activamente no plan de Titoría entre Iguais que se desenvolve este curso no centro.

Independentemente diso traballará constantemente aspectos propios da educación para a Paz, o respecto da Natureza e a solidariedade. escoitar con calma e tolerancia as preguntas e opinións dos compañeiros/as axudará a tomar conciencia de que actitudes disruptivas e insolidarias prexudican a todos. Traballar en grupo aportando pareceres, compartindo medios materiais e inmateriais amosará unha visión do que implica ser sociedade democrática e como comportamentos individuais repercuten positiva ou negativamente no traballo colectivo.

Na aula de Relixión é onde se debe medrar máis que en ningunha outra materia nun clima de convivencia real afastado de egoísmos e actitudes insolidarias. A interiorización de normas da Relixión contribúe a que o centro sexa espello dos mellores valores do seu alumnado.

As accións:

- ~ Asistencia puntual e diaria ás clases.
- ~ Asistencia ó Centro cos materiais necesarios para as clases.
- ~ Respecto para as persoas que teñen crenzas distintas.
- ~ Diálogo cos que pensan de xeito diverso.
- ~ Colaboración para a realización das tarefas propostas polo profesorado.
- ~ Colaboración para a modificación da conduta do alumno ou alumna e seguimento nos cambios que se produzan.
- ~ Rexeitamento pacífico de todo tipo de violencia.
- ~ escoitar para entender.
- ~ Compartir cos demais.
- ~ Respecto ós compañeiros e a todo o persoal do Centro.
- ~ Non permisión de actitudes racistas nin sexistas.
- ~ Moderación consumista e coidado da hixiene persoal

15.2.- Accións de contribución ao proxecto lector.

A materia de Relixión participará activamente no Plan Lector do propio Centro coa dinámica que se estableza para este curso 2022-23 así como nas actividades propostas polo equipo da Biblioteca e PLAMBE.

De non coincidir o horario establecido do Plan Lector con algunha clase desta materia adicarase, en cada grupo, o tempo que fora preciso na lectura e traballo de textos para que os nosos alumnos acaden gusto pola lectura facendo dela unha rutina diaria na que atopen entretenemento intelectual e formativo.

Como accións máis destacadas teremos en conta:

√ Lectura en voz alta de xeito rotatorio e participativo dos alumnos dunha parte de calquera unidade didáctica que corresponda explicar.

√ Exercicios e prácticas de comprensión lectora da Biblia e dos seus xéneros literarios con textos axeitados que motiven aos alumnos a ler con agrado, lectura de biografías de personaxes fundamentais do cristianismo e da humanidade, lecturas de Encíclicas, lectura sobre unha selección de temas de actualidade, textos sinodais, preguntas sobre o lido, extracción da idea principal, realización de exposicións escritas do texto traballado, resumos, esquemas, utilización de enciclopedias, dicionarios, periódicos. Todo iso axeitadamente á idade e capacidades dos alumnos.

√ Lecturas e exposicións de ideas e opinións persoais así como interpretación de murais e traballos realizados polos alumnos e que contribúen ao desenvolvemento da expresión escrita e oral.

√ Os exemplares da Biblia e demais libros que se usen serán do Departamento de Relixión ou da Biblioteca do Centro polo que non é necesario que os alumnos os merquen.

15.3.- Accións de contribución ao plan TIC.

Desde as clases de Relixión contribuimos ao logro dos obxectivos do plan TIC do Centro mediante a realización de diversas accións cos nosos alumnos tales como:

-Uso de correo electrónico ou mensaxería para informar aos alumnos da realización dalgunha tarefa e para recepción dos seus exercicios, actividades e traballos.

-Uso educativo das redes sociais para compartir saberes, técnicas e recursos.

-Presentación de traballos nas aplicacións máis actuais na medida en que as posibilidades técnicas e a formación dos propios alumnos o permitan.

-Blogs de aula coa participación activa do alumnado. Presentación dos contidos de xeito atractivo e novedoso desde os blogs da materia de Relixión.

-Uso da Aula virtual do centro.

-Visitas a sitios web oficiais da Igrexa (Santa Sé, Arquidiocese, Conferencia Episcopal), a páxinas de contido bíblico ou relacionadas co voluntariado e o labor social da Igrexa (Cáritas,...)

-En relación cun dos obxectivos da programación, coñecer a través da Rede a achega da Igrexa á nosa cultura e patrimonio artístico para o que Internet móstrase como un instrumento valioso nun campo que por excelencia é o da imaxe.

-Consultas e visitas a portais católicos tanto polo seu contido conceptual como pola posibilidade de coñecer foros de opinión, blogs e outros campos de comunicación e expresión católicos.

16.- Propostas de mellora.

En relación ao curso anterior e tendo en conta a memoria do departamento haberá os seguintes cambios:

- Faranse as adaptacións necesarias e axeitadas para que o alumnado progrese no uso e coñecemento do libro dixital.
- Incorporaranse aspectos relacionados de “aulas inclusivas” según a información da páxina web <https://portal.edu.gva.es/cefireinclusiva/es/dua-a-2/>.
- Prestarase especial atención á educación emocional do alumnado según a información de <https://www.educaciontrespuntocero.com/recursos/educacion-emocional/>.

Estas propostas serán aplicadas neste curso e unha vez rematado reflectirase na memoria final se houbo as melloras esperadas na formación do alumnado.

Xefa de Departamento

María Dolores Castiñeira García

En Baiona, a 9 de marzo de 2023